

Hammes	Delvaux	Strauß
Donner	Trabucchi	Lecourt
		Monaco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op dertien juli negentienhonderdzesenzestig.

De Griffier,
A. Van Houtte

De President,
Ch. L. Hammes

Conclusie van de Advocaat-Generaal J. Gand van 16 juni 1966¹

Mijnheer de President, mijne heren Rechters:

Temidden van de talrijke door de Centrale Raad van Beroep bij U ingediende verzoeken om uitlegging van verordening no. 3 behoort de zaak, waarin wij thans hebben te concluderen, stellig tot die welke de moeilijkste vragen aan de orde stellen. Het betreft hier de voorwaarden voor de toepasselijkheid van de artikelen 27 en 28 van deze verordening en van de daarbij behorende bijlage G op de Algemene Weduwen- en Wezenwet (A.W.W.), een op het risicobeginsel gebaseerde Nederlandse wettelijke regeling betreffende de algemene weduwen- en wezenverzekering, waarin noch het recht op pensioen noch het bedrag der uitkeringen van de duur der verzekering afhankelijk is gesteld en waarin het voor het ontstaan van de aanspraak op weduwenpensioen nodig en voldoende is wanneer de werknemer op het tijdstip van overlijden in Nederland woonde. De zaak houdt verband met het door U — na verwijzing door de Centrale Raad voornoemd — in de zaak-Van der Veen (Jurisprudentie, Deel X, blz. 1161) gewezen arrest 100-63 van 15 juli 1964.

Ter verklaring van de gestelde vraag het volgende :

Mevrouw Hagenbeek is de weduwe van een op 23 februari 1963 overleden Nederlandse werknemer. Haar echtgenoot was sedert 1926 voor een premietijdvak van 599 weken in Nederland verzekerd geweest krachtens de Nederlandse Invaliditeitswet, die eveneens het overlijdensrisico dekte. Vervolgens was hij vanaf 1 juli 1955 totdat hij in België overleed — behoudens een korte onderbreking — aangesloten geweest bij een Belgisch stelsel van verzekering tegen de gevolgen van invaliditeit en overlijden. Hij was echter nimmer verzekerd geweest ingevolge de in 1959 — derhalve na zijn vertrek uit Nederland — in werking getreden A.W.W.

¹ — Vertaald uit het Frans.

Vooral om deze laatste reden werd het verzoek om toekenning van weduwenpensioen krachtens de A.W.W. door de ten deze bevoegde Nederlandse instantie afgewezen, afwijzing die de Raad van Beroep te Arnhem in zijn uitspraak met klem van redenen heeft bekrachtigd. Na in herinnering te hebben gebracht dat verzoeksters echtgenoot bij overlijden niet krachtens de A.W.W. verzekerd was, overweegt de Raad voorts, dat uit geen enkele bepaling volgt, dat de weduwe van een verzekerde krachtens de Belgische wetgeving inzake het ouderdoms- of overlijdenspensioen van beambten reeds uit dien hoofde aanspraak krijgt op pensioen ingevolge de A.W.W. Zulks valt volgens de Raad van Beroep met name noch uit de tussen België en Nederland gesloten bilaterale overeenkomsten, noch uit de artikelen 27 en 28 van verordening no. 3 te lezen, welke bepalingen, afgezien van eventueel uit samentelling van verzekeringstijdvakken voortvloeiende — en zonder zodanige samentelling niet bestaande — rechten, niet zelve een aanspraak op uitkering scheppen buiten de desbetreffende nationale wet om. De Centrale Raad van Beroep verwees in dit verband naar artikel 28, § 1, a, van verordening no. 3. Ook de bij de verordening no. 130 aan bijlage G toegevoegde bepaling, ingevolge welke tijdvakken, vóór 1 oktober 1959 volgens de Nederlandse invaliditeitsverzekering vervuld, als tijdvakken van verzekering ingevolge de A.W.W. worden aangemerkt, kon klaagster volgens de Raad van Beroep niet baten, omdat deze samentelling slechts zin heeft indien tevoren vaststaat, dat er in beginsel aanspraak op uitkering ingevolge de A.W.W. bestaat of tenminste kan bestaan.

Nadat mevrouw Hagenbeek tegen deze uitspraak in beroep was gekomen — haar zienswijze werd trouwens gedeeld door de Raad van Arbeid, die haar een voorschot betaalt op het pensioen waarop zij (volgens de Raad) aanspraak heeft — legde de Centrale Raad van Beroep U de navolgende vraag voor :

Is het bepaalde in bijlage G, deel III, onder b, van de verordening no. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, zoals dit deel luidt krachtens artikel 7 van de verordening no. 130-63 EEG, alleen toepasselijk indien het gaat over de bepaling van de grootte van het bedrag van een verschuldigde uitkering krachtens de Nederlandse wettelijke regeling inzake de algemene weduwen- en wezenverzekering, of moet het aldaar bepaalde ook worden toegepast indien het gaat over de vraag of er, met inachtneming van artikel 27 van de verordening no. 3, aanspraak bestaat op een uitkering krachtens de Nederlandse wettelijke regeling?

De door de Centrale Raad van Beroep bedoelde bijlage G, die krachtens artikel 50 van de verordening daarvan „een wezenlijk bestanddeel” uitmaakt, geeft bijzondere voorzieningen ten aanzien van de toepassing van de wetgevingen van bepaalde Lid-Staten. In Deel III, onder B, wordt bepaald :

„.....

b) bij de bepaling van het bedrag van de verschuldigde uitkering krachtens de Nederlandse wettelijke regeling inzake de algemene weduwen- en

wezenverzekering zullen de bijdrage- of premietijdvakken vóór 1 oktober 1959 vervuld volgens de Nederlandse wettelijke regeling inzake invaliditeits-, ouderdoms- en overlevingsrenteverzekering worden aangemerkt als tijdvakken van verzekering ingevolge eerstgenoemde wettelijke regeling.”

Van U wordt derhalve uitlegging gevraagd ten aanzien van de reikwijdte dezer bepaling: betreft zij alleen de berekening van het bedrag der A.W.W.-uitkering of kan zij ook worden gebezigd ten einde aanspraak op uitkering te erkennen?

U hebt reeds kennis moeten nemen van deze bepaling in de zaak-Van der Veen, waarin eveneens de verhouding tussen de A.W.W. en de artikelen 27 en 28 van de verordening aan de orde was — zij het dat de verhoudingen toen anders, zoal niet omgekeerd, lagen. U hebt toen overwogen, dat de bij verordening 130-63 in bijlage G opgenomen bepaling diende om een lacune in verordening no. 3 aan te vullen, U hebt op grond van deze bepaling uitgesproken, dat artikel 28 kon worden toegepast op een wettelijke regeling, die het bedrag der uitkering niet van de duur der verzekering afhankelijk stelt. De Advocaat-Generaal Lagrange had in zijn conclusie geoordeeld, dat in verordening no. 130 wordt uitgegaan van de *fictie, als zou¹ sprake zijn van een op verzekerings-tijdvakken gebaseerd stelsel*.

U hebt echter tevens uitgesproken, dat de artikelen 27 (samen-telling) en 28 (toerekening „pro rata”) tegelijkertijd moeten worden toegepast. Aan artikel 28 kan derhalve slechts betekenis toekomen wanneer ook artikel 27 toepasselijk is, dat wil zeggen wanneer voor de verkrijging of het behoud van de aanspraak met tijdvakken van aansluiting bij een ander stelsel rekening moet worden gehouden. Wanneer kan dit bij een risicoverzekering het geval zijn? Een risicoverzekering stelt voor toekenning van het recht op uitkering alleen de voorwaarde, dat het evenement voorvalt terwijl het slachtoffer is aangesloten; er behoeft derhalve geen rekening te worden gehouden met de vroegere aansluiting bij een andere wettelijke regeling en alzo evenmin een beroep op artikel 27 te worden gedaan. Aangezien er van een wach-tijd geen sprake is, is toepassing van artikel 28 afhankelijk van de voorwaarde, dat het bestaan wordt ingeroepen van een situatie, waarin noodzakelijkerwijze moet worden rekening gehouden met de aansluiting bij een andere wettelijke regeling, hetgeen zich slechts kan voordoen wanneer het evenement — dat wil zeggen het overlijden — plaatsvindt terwijl de verzekerde niet meer bij de Nederlandse wettelijke regeling, maar bij die van een ander land is aangesloten. Deze aansluiting geldt — bij wege van fictie — als behoud van de aansluiting bij eerstgenoemd stelsel wat betreft het verkrijgen van aanspraak op uitkering.

U herinnert zich de diepgaande beschouwingen, die de gemachtigde van de Commissie hieraan ter gelegenheid van de mondelinge behandeling heeft gewijd. In antwoord op een hem Uwerzijds gestelde vraag

1 — Ten aanzien van de A.W.W.

betoogde hij, dat het zijns inziens geen verschil behoorde te maken, of betrokkene in Nederland bij de A.W.W. is aangesloten geweest dan wel alleen bij de daaraan voorafgegane Invaliditeitswet, immers in verordening no. 130 worden juist tijdvakken in de zin van deze laatste wet met die krachtens de A.W.W. vervuld gelijkgesteld zonder dat ervan wordt uitgegaan, dat betrokkene achtereenvolgens bij beide wettelijke regelingen aangesloten is geweest. Deze gelijkstelling, die trouwens alleen voor migrerende werknemers van belang is, is even noodzakelijk voor degenen, die bij de vroegere regeling aangesloten zijn geweest als voor werknemers, die eerst na inwerkingtreding van de A.W.W. „migreerden”.

In alle gevallen brengt dan toepassing van artikel 27 mede, dat ook artikel 28 moet worden toegepast en dat tot toerekening „pro rata” van de A.W.W.-uitkering moet worden overgegaan.

In haar — naar U zag zo klemmend — betoog ging de Commissie uit van de in het arrest-Van der Veen geformuleerde beginselen. Men kan evenwel niet ontkennen, dat de situatie in beide gevallen rehtens en feitelijk een andere was : in zaak 100-63 werd verzoeksters recht op een uitkering ingevolge de A.W.W. niet bestreden en ging het om de bevoegdheid der Nederlandse instellingen tot „toerekening” van de uitkering ingevolge artikel 28 — in casu staat de aanspraak zelve ter discussie, doch wanneer de aanspraak eenmaal wordt erkend, dan brengt zulks ook toerekening „pro rata” mede.

Het kan al evenmin worden betwist, dat het door de Commissie uiteengezette stelsel — dat naar ons voorkomt naar letter en geest aan de verordening beantwoordt — ten dele op ficties berust, maar dit is voornamelijk een gevolg van bijlage G en houdt verband met de moeilijkheden, verbonden aan toepassing dezer bepalingen op wettelijke regelingen als de A.W.W.

Het staat voorts vast, dat men er aldus — althans ten aanzien van migrerende werknemers en hun gezinnen — toe komt de toepasselijkheid van een Nederlandse wettelijke regeling, daardoor gekenmerkt dat zij op het territorialiteitsbeginsel is gebaseerd en niet slechts loontrekkers, doch de gehele bevolking betreft, belangrijk uit te breiden. Het is echter allermint verwonderlijk dat, nu het om een gemeenschapsverordening gaat, sommige bepalingen van de nationale wet — die overigens ten volle van kracht blijft — in zekere zin het veld moeten ruimen voor die, welke door deze verordening worden beschermd.

Wij concluderen dan, dat aan de Centrale Raad van Beroep worde geantwoord, dat het bepaalde in bijlage G, deel III, onder b, van de verordening no. 3, zoals dit deel krachtens verordening no. 130-63 luidt, eveneens moet worden toegepast wanneer het gaat over de vraag, of er, met inachtneming van artikel 27 van verordening no. 3, aanspraak bestaat op een uitkering krachtens de Nederlandse Algemene Weduwen- en Wezenwet.

Wij concluderen, dat door de Centrale Raad over de kosten worde beslist.